

mavrica

2016, letnik 10. št. 35

KOLOFON:

Založnik:

SKD Istra Pula,
Držičeva 2, 52100 Pula, Hrvatska
Ime publikacije:
Mavrica

2016, letnik 10, št. 35

Urednica: Vesna V. Zmaić

Uredniški odbor:

Klaudija Velimirović, Danica Avbelj,
Danica Bojković, Mirjam Pram

Lektoriranje slovenskega jezika:

Mateja Vukšinić

Lektoriranje hrvaškega jezika:

Zlata Knez

Oblikovanje in grafična priprava:

AIKO, Maja Cerjak s.p.

Tisk: Tiskara Nova

Fotografija na naslovnici:

Vinogradi v jeseni, vir: eKoper.si

Naklada: 300 izvodov

Mavrica je glasilo društev:

SKD Istra Pula
SKD Oljka Poreč
SKD Ajda Umag

Uradne ure Skd Istra Pula:

Uradni dnevi: 10.00 – 12.00
razen ob četrtkih: 16.00 - 18.00

Facebook ime: Skd Istra Pulj

Spletna stran: www.skdistra.hr

Prispevke za Mavrico pošljite na:

slovinci@skdistra.hr

Glasilo sofinancirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za
Slovence v zamejstvu in po svetu, Savjet
Republike Hrvatske za nacionalne manjine,
Mesto Pula

Fotografije:

Če ni drugače navedeno so fotografije last
Skd Istra Pula, ostalih slovenskih društev
v Istri, Fotolie, Slovenske turistične organi-
zacije in drugih internetnih virov.

Se spomnite prejšnje Mavrice, tiste poletne, debele in zelene?! Meni se zdi, kot da je izšla včeraj, na, pa je že tukaj jesen in zima pred vrati.

Za nami so Dnevi slovenske kulture v Istri, ki so bili tudi letos, tako kot po navadi, bogati in zanimivi. V Pulju smo gostili izjemnega slovenskega slikarja Josipa Korošca, njegova mati je bila Puljčanka, medtem ko je bil ded eden od arhitektov hotela Riviera. Z risanjem se je začel aktivno ukvarjati šele v pokoju, pestra poklicna pot mu večje predanosti slikanju ni dovoljevala. Kar nekaj je vzporednic, ki bi jih lahko potegnili med Korošcem in našim puljskim rojakom Martinom Bizjakom, ki se je slikanju prav tako posvetil po upokojitvi. Vem, da ga v večini poznate, pozna in spoštuje ga ves Pulj. Je eden tistih veliki ljudi, ki so mestu pustili pečat in ponosni smo, da je Slovenec, zato mu v tokratni Mavrici posvečamo nekaj strani.

Ponosni smo tudi, da je na pobudo slovenskega društva letos prvič v Pulju zaživel Glasbeni adventni venec! Mogoče v prihodnosti doživimo »Advent v Puli«, ki bo tako kot »Advent v Zagrebu« tudi pozimi pritegnil v mesto več turistov! Irci, denimo, zelo skrbijo, da so turisti pri njih skozi vse leto. Svoje običaje, kulturo in zgodovino predstavijo na zanimiv način, z velikim navdušenjem. Bila sem tam pred kratkim in to doživela. Irci so ponosni na slavne pisatelje (kip enega imamo v Pulju), na klife, na svoje ohranjene ali porušene gradove. Njihovo pivo Guinness je slavno zaradi barve in okusa še najbolj pa zaradi vizionarskega ustanovitelja pivovarne! Irski viski je edinstven, ker je skoraj tako dober kot škotski, ki pa ga je naredil Irec. Ja, zabavni so Irci. Njihova prijaznost je prav iskrena in to šteje. Ostane v spominu.

Sama imam rada turiste v Pulju, v mesto prinesejo raznolikost ter ga vlečejo iz provincialne otopenosti. V tokratni Mavrici preberite, kako jih doživlja Lidija Košir, ki se z njimi vsako poletje srečuje v družinskem hostlu. Za turizem in utrip v mestu poskrbi tudi knjižni sejem v Pulju, Sa(n)jam knjige, ki bo letos potekal od 1. do 12. 12. 2016 v Domu hrvatskih branitelja. Vsako leto v programu sodeluje država partnerica, letos je to Slovenija, s programom Ljubljana bere. V Pulj pride torej kar nekaj zanimivih literarnih in kulturnih ustvarjalcev iz Slovenije, enega bomo gostili v galeriji društva, delo drugega bo na sejmu predstavila Gorka Ostojić Cvajner! Da boste v toku s programom sejma in društva, vas vabim, da spremljate objave dogodkov na naši spletni strani www.skdistra.hr.

In če me vprašate – naslednja številka Mavrice bo januarja.
Še prehitro bo tu!

Vesna Vukšinić Zmaić, urednica

04 Intervju

Martin Bizjak: Včasih sem več govoril

08 Dogodki

Poletna citrarska šola

Koncert mladih violinistov

13. vseslovensko srečanje v Opatiji "Zapoj z menoj"

U Galeriji Cvajner otvorena izložba slika Roka Zelenka

14 Pogovor

Veliko srce ...

16 Dnevi slovenske kulture

Monumentalna slikarska dela Josipa Korošca

Pesem za eno Drevo

Razstava »Razpoke« in projekcija filma »Čefurji raus«

Večer slovenske kulture v Buzetu

O dnevih slovenske kulture tudi na Radiu Koper

Predavanje o slovenski prepovedani kulturi

Dnevi slovenske kulture v Lovranu

28 Pismo

Turisti su meni omiljeni ljudi

29 Gostovanje

XIII. koncert slovenske pesmi in poezije v Novem Sadu

Encijan u Novom Sadu

32 Hrana je zdravilo

Cimet

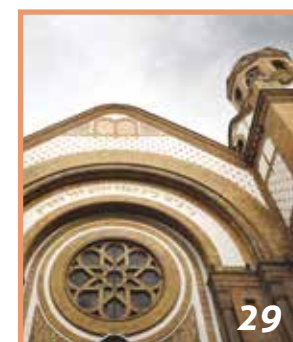
34 Odkrivajmo Slovenijo

Bizeljsko - raj za ljubitelje dobre kapljice

37 Recept

Ajdovi štruklji

38 Program v našem mestu

Martina Bizjaka se spomnim iz likovnih kolonij v prejšnji službi. Njegovo sliko z naslovom »Morska deklica« smo poslali v Avstralijo, kjer so jo v okviru slovenskega dogodka Alpe-Adria prodali na dobrodelni dražbi! Menda je bil na kolonijah zatopljen v delo, zadržan in tih. Delal je tisto, za kar si sicer v življenju ni jemal časa. Da od umetnosti ne misli živeti, je vedel že na akademiji, zato pa sedaj živi tudi zaradi nje. Ko ga je bolezen za nekaj časa prikovala na posteljo, je postalo slikanje zanj kratkočasje in terapija. Rad razstavlja in še namerava. Njegovi hčerki se vsaka na svoj način ukvarjata z umetnostjo, a nobena ne živi od nje. Prva je arhitektka, druga psihologinja – obe sta študirali v Ljubljani.

Vprašuje: Vesna V. Zmaić

m artin bizjak: včasih sem več govoril

Pulj je mesto v katerem živite že desetletja, Istra živi v vaših delih – koliko v vas živi še Slovenca?

V Pulju živim, po srcu sem Slovenec. Ravno te dni sem pisal o tem, da se človek, ko pride v leta, polahko vrača v svoje izhodišče. Nikoli nisem izpostavljajal tega, da sem Slovenec, vendar sem v srcu ostal Slovenec. V Pulju sem dal veliko od sebe. Sem so me pripeljale okoliščine, vendar me je novo okolje lepo sprejelo in omogočilo posel, ki sem ga rad delal. Popolnoma sem se vživel. Na prvem mestu je bilo delo in to me je držalo.

Torej ste delavni in disciplinirani, predani – nekaj stereotipno slovenskih! Nekoč sem pisal o treh uspešnih Slovencih v Pulju, vendar jih je dosti več. Mislim, da smo bili vsi nekaj posebnega v smislu, da smo radi opravljali svoje poklice, imeli radi življenje, pomagali smo si med sabo. Nismo izpostavljali, da smo Slovenci, kljub temu pa so vsi vedeli.

V Ljubljani ste študirali na Akademiji za likovno umetnost?

V Ljubljani sem končal srednjo likovno šolo za uporabno umetnost, potem pa akademijo. Ko sem prišel v Pulj, k sestri, ki je prišla sem zaradi težav z astmo, sem srečal človeka, ki mi je predlagal zaposlitev v šoli, za učitelja likovne vzgoje. To sem sprejel in ostal v Pulju.

Menda vas je sosed v vasi navdušil za likovno akademijo?

Kot otrok sem imel žilico, a nisem razmišljal, da se bom ukvarjal s tem. V Hrastniku sem srečal tega človeka. Pod roko je nosil mapo in sem ga

vprašal, kaj ima. Rekel je: »Risbe!« »Pokaži mi, prosim,« sem mu rekel. Ko zdaj pomislim, ni bilo nič posebnega na teh risbah, a mene je prevzelo. Bilo je fantastično. Govoril mi je o risanju in šoli v Ljubljani, o akademiji. Sicer sem potem vedel, da mi je lagal in je o akademiji razmišljal bolj kot o želji in avanturi.

No, jaz tisto noč nisem spal. Zjutraj sem šel na prvi vlak – nikomur nisem povedal in enostavno izginil. Šel sem na akademijo, vendar so mi ženske v pisarni rekle, da so izpiti mimo, sicer pa tako ne bi bil sprejet, ker nimam srednje šole. So mi pa tudi rekle, da imam srečo, ker so prav ta dan potekali izpiti na srednji šoli. Napotil sem se direktorju te šole in bil sprejet.

Kako ste ga prepričali?

Narisal sem mu nekaj na serviet, ki sem ga imel od malice, vendar mislim, da ni bil toliko fasciniran z narisanim, ampak je čutil mojo željo. Bil je subtilen tip, dvignil je slušalko, poklical profesorja, ki je vodil izpit in mu rekel, da me počaka pri vratih, da ne bom iskal ...

Ste aktivno začeli risati v pokoju?

Ko sem končal akademijo sem rekel, da ne bom živel od umetnosti, ker sem vedel, da se od tega težko živi. Moja družina je bila relativno siromašna. Oče je bil rudar, mama gospodinja, veliko otrok, zato sem po osnovni šoli moral delati.

V Pulju sem tako začel delati v šoli, nato na občini kot referent za kulturo, potem sem bil v delavski univerzi in kasneje direktor Puljskega filmskega festivala.

Kako ste prišli tam.

Veste, kako je bilo ... Hrvaška pomlad v sedemdesetih letih. Takrat so hrvaški filmski delavci predlagali, da se festival preseli iz Beogra-

da v Pulj, da ta postane organizator festivala. Jaz sem takrat delal še kot referent za kulturo, predsednik je bil Lazarič, ki me je spoštoval in se je v zvezi s tem posvetoval z mano. Kako ga bi preselili v Pulj?! Nekajkrat sva šla v Beograd, da sva pridobila in prepričala vse republike in pokrajine, da se festival preseli v Pulj. No, to smo uredili, tako se je ustanovila ta delovna skupnost za organizacijo festivala. Zato sem bil takrat predlagan za v. d. direktorja.

Od vsega začetka ste bili dejavni tudi v Slovenskem kulturnem društvu. V okviru društva sem razstavljal in napisal knjigo o treh Slovencih. Imam občutek, da me v društvu

cenijo. Zadnja leta sem bil manj tam, ker imam težave z nogami.

Na otvoritvi vaše razstave v Vodnjanu v El Magazinu vas je zelo lepo in z velikim spoštovanjem predstavila umetniška kritičarka in kustosinja, Gorka Ostojić Cvajner. Menda se poznata še iz festivala.

Gorka mi pravzaprav mogoče vrača. Še ko sem bil direktor festivala, jo je pripeljala k meni Zdenka Višković, puljska pesnica, ki je delala na festivalu. Jaz sem takoj občutil to Gorkino elokventnost, znanje, izvedel za njeno poznavanje jezikov in sem si mislil, da bi bilo dobro, da ta ženska dela pri meni. Ona bi takrat

morala v Pulju odpreti zbirko velikega puljskega slikarja, Antuna Motike, vendar se je odkup in prenos njegovih del izjalovil, Gorka pa je ostala brez dela. Takrat sem jo sprejel na festival.

Na svojih otvoritvah malo govorite o sebi.

Zadnja leta sploh ne. Sedim in pozdravim publiko. Včasih sem več govoril. Prvo samostojno razstavo, ki je bila v eni od puljskih trdnjav, sem celo sam odprl. Je pa bil tam fant, preoblečen v Pana, mojega junaka iz slikarstva, ki je vodil publiko po razstavi.

Kaj je dober kustos oz. umetniški kritik? Kaj ta pomeni za umetnika?

Po navadi umetniki ne govorijo prav lepo o teh ljudeh, kot so kustosi in teoretiki. Jaz cenim te ljudi. Veliko jih je, ki so bili sami nagnjeni k temu, da bi slikali, ampak jim ni uspelo, zato so se obrnili v zgodovino umetnosti in postali kustosi na način, da se ukvarjajo z umetnostjo. Nekateri so podkupljeni, pokvarjeni, skorumpirani, ampak v glavnem so, po mojem mišljenju, pozitivni ljudje, ki veliko vedo o umetnosti in od katerih se lahko umetniki veliko učijo.

Menda je eden izmed vaših profesorjev govoril o nenaslikanem motivu. Ga imate tudi vi?

Ne tako definirano, kot ta moj profesor. Ampak, kar je bilo dobro v tej zgodbi iz šole, je to, da sem po

smrti avtorja in profesorja na eni razstavi v Ljubljani zagledal to sliko človeka, ki z violončelom na rami hodi preko trga. Narisal jo je torej. Ampak bila je manjša slika, kar me je presenetilo. Ko je govoril o njej, sem si jo predstavljal zelo veliko!

Več je stvari, ki bi jih rad narisal, pa roka enostavno zaide. Verjetno je tako pri vseh slikarjih in umetnikih, da v začetku, dokler ne obvladajo tehnike, težko sledijo svojim idejam, ker roka ni dovolj izurjena, poslušna. Izkušnje, ki jih nosim kot slikar, se naberejo z leti. Treba je veliko delati. Več delaš, lažje obvladaš ideje, ki bi jih rad uresničil.

Toda vi ste sedaj že mojster.

Ja, sploh sedaj v risbi. Zaradi okoliščin sem pristal v bolnici, začel risati, da mi ni bilo dolgčas. Človek dobi rutino. Pazim na to, da se ne ponavljam.

Imeli ste bogato profesionalno pot. Kaj pa vaša družina, ste bili pogosto doma?

(Oglasi se žena Živa, ki je ves čas v bližini.) V glavnem smo bili trije, jaz in hčerki. *(Martin modro molči.)*

Kaj vas veseli te dni? Kaj počnete poleg risanja?

Dvakrat na teden grem na tržnico v bife. Ne morem pa sam. Nekoga rabim, da se nanj naslonim pri hoji.

Še pišete? Imate lep izpovedni jezik.

To rad delam. Pravzaprav sem se v življenju razvijal v treh smereh – slikal sem, pisal in bral. Veliko berem. Tudi pišem. Včasih sem pisal tudi za časopise, za Glas Istre, Vjesnik ...

Lahko pričakujemo še kakšno razstavo?

Lahko. Vedno sem rad razstavljal. Smatram, da je sliko treba videti. Slika, ki čepi v predalu, je kot pesem, ki jo pesnik napiše, ostane v predalu in pusti, da se ohladi ter ponovno piše. Jaz sem tak, da potem ponovno slikam na staro sliko. Enkrat sem bil v Novi Gorici na koloniji in je paralelno z našo skupino potekal tečaj fotografije in filmske kamere. Eno dekletko iz te skupine me je vprašalo, če me lahko snema, medtem ko delam. Rekel sem, da lahko. Sliko, ki je bila že skoraj naslikana, sem zbrisal in še enkrat narisal. Ta slika je tudi v moji monografiji, ki jo je izdalo slovensko društvo. (Bizjak vzame monografijo v roke in pokaže na motiv Zelenega Jurija.) To je moj najljubši motiv.

Zeleni Jurij je mitološki junak, ki izhaja iz Bele krajine, od koder sem jaz doma!

Lep kraj je Bela krajina. Kje sva se midva poročila Živa?!

Živa Bizjak: V Sodražici!

Kako to, da sta se tam poročila?

Živa Bizjak: Tako je nanoslo!

Martin Bizjak: Moja želja je bila, da greva na podeželje, nato pa, da

bom imel kakšnega harmonikarja na svatbi, kar se je tudi zgodilo!

(V monografiji sva našla motiv konja, ki je bil dvakrat narisan.)

Radi imate mitološke zgodbe.

Mitološke zgodbe in njihovi junaki so mi zelo všeč – Pan, Bakh, bog vina!

Pred leti mi je pisala ena študentka, ki je imela za doktorsko nalogo temo mitologije v slikarstvu. Pisala je torej, da je v Muzeju v Zagorju ob Savi odkrila mojo sliko »Bakh z ženskami«. Naslikal sem jo, ko sem bil tam v slikarski koloniji in prosila me je, če jo lahko vzame v obzir pri svoji doktorski nalogi. Seveda sem ji dovolil, nisem pa nikoli videl te doktorske naloge. Žal sva izgubila stik.

(V tem trenutku na mizo skoči velik siv maček, ki mu je ime Mali! Čas je, da se poslovim!)

Za zaključek pogovora pa še: Kaj bi želeli sporočiti Slovincem v Pulju? Naj ostanejo zvesti sebi.

Poletna citrarska šola in gostovanje citrarskega kvarteta

Klaudija Velimirović

V puljskem društvu smo imeli v začetku julija že peto leto zapored posebno zadovoljstvo poslušati citrarski koncert. Priredili so ga udeleženci, točneje udeleženke, poletne citrarske šole pod vodstvom znanega citrarja iz Slovenije, prof. Petra Napreta.

Se sprašujete, kako je prišlo do tega sodelovanja?

V društvu je bilo pred več leti dogovorjeno, da se v prostorih obeleži dogajanje z različnimi dogodki, ki predstavljajo nekaj tipičnega za slovenski narod. S tem namenom smo v društvu kupili moško in žensko narodno nošo, nato je sledil še nakup citer, ki so bile nekdanj v Sloveniji instrument spremljave ob prepevanju ljudskih pesmi.

Ali bodo citre samo eksponat? Pa naj bodo vendar v uporabi! Tako je bilo sklenjeno. Obrnili smo se na Zvezo citrarjev Slovenije s prošnjo, da nam v poletnem času pošljejo učitelja citer. Že ob prvem pogovoru je prof. Napret pokazal dobro voljo, da zainteresirane poučuje na kratkem seminarju. Res se je zbralo pet, šest odraslih članov društva, ki so se navdušili nad igranjem citer. Ideja je bila, da vsak nato sam nadaljuje z vajami.

Žal je prvotno navdušenje nad lepoto in milozvočnostjo citer dokaj hitro splahnelo, saj je za gladko igranje potrebno veliko, veliko truda in vztrajnosti, predvsem pa vsakodnevne vaje. Sodelovanje s prof. Napretom se je vseeno nadaljevalo naslednje leto, ko so v Pulju v poletno šolo, kjer naj bi se izpopolnjevali, prišli njegovi učenci iz Slovenije. Vadili so v prostorih društva, profesor pa je kandidate našega društva poučeval brezplačno.

Po zaključku smo organizirali koncert, na katerem so nastopili tudi "začetniki". To sodelovanje se sedaj nadaljuje vsako leto. V društvu tli velika želja, da bi se citrarska sekcija ustalila, predvsem pa, da bi se vključili mladi člani.

Koncert mladih violinistov

Klaudija Velimirović

Sodelovanje s profesorjem Napretom je pripeljalo do tega, da so organizatorji prvega puljskega mednarodnega petdnevnega Festivala klasične glasbe v program vključili koncert Slovenskega citrarskega kvarteta, v katerem igrajo Peter Napret, Anja Veršec, Janja Brlec in Tomaž Plahutnik.

Bilo je posebno zadovoljstvo in skoraj neverjetno videti velik interes publike, saj je bil prostor galerije C8, kjer se je odvijal koncert, zapolnjen do zadnjega sedeža, veliko poslušalcev pa je uživalo tudi stoje. Kvartet je izvedel širok spekter raznovrstne glasbe od klasične s skladbami Mozarta, Praetoriusa, Vivaldija ... do jazza in filmske glasbe iz filma Cvetje v jeseni in Tretji človek. Nastopajoči so s svojim mojstrstvom navdušili publiko, ki je s toplim aplavzom nagradila vsako njihovo skladbo in na koncu izvabila še bis.

Regionalni dnevnik *Glas Istre* je o koncertu objavil obširen članek s fotografijami. Med drugim je v članku zapisano: »Repertoar je bio zahteven, no vrsni su glazbenici pokazali ljupki, lirski, nadahnuti zvuk citre, te kako je pogodna za najrazličitije skladbe.«

Že nekaj let zaporedoma imamo v društvu ob koncu junija priložnost poslušati koncert mladih violinistov, udeležencev poletne šole, ki jo v Pulju organizirata violinista, člana orkestra ljubljanske opere, Plamenka Dražil in Rok Hrvatin in pianist - korepetitor Matija Potisk

Že prvo leto sta se organizatorja obrnila na naše društvo s prošnjo, da jima omogočimo izvedbo zaključnega koncerta v naših prostorih. Seveda smo prošnji z veseljem ugodili. Na ta način je nastalo hvale vredno sodelovanje, iz katerega izhaja obogatitev programov, ki se nudijo v našem društvu.

Resnično je užitek poslušati mlade talente, ki se za ta zaključni koncert posebno pripravljajo. Med njimi je bil letos čudovit šestletni deček, ki je osvojil srca z lepo izvedbo svoje skladbice in posebno s svojo držo »resnega violinista«. Občudovali smo tudi malo starejše, ki so že pravi glasbeni virtuozi na violini. Koncerta se poleg

naših članov redno udeležijo tudi ponosni starši.

Pomembno je tudi sodelovanje ter igranje gospe Dražil in gospoda Hrvatina na nekaj koncertih našega zbora Encijan. Bila nam je posebna čast, da sta se vrhunska glasbenika v preteklosti drage volje odzvala našemu vabilu in spremljala zbor pri nekaterih skladbah. (Božični koncert v Svetih srcih, 2014, in svečani koncert v Domu braniteljev ob 10. obletnici zbora). Tudi tako se utrjujejo vezi z matično domovino, kar nas spodbuja v našem nadaljnjem delu. Prav zato je vredno to sodelovanje vzdrževati in še poglabljati.

13. vseslovensko srečanje v Opatiji

»Zapoj z menoj«

Ivanka Koletnik

Vseslovensko srečanje poteka že vse od leta 2004, Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, pa je organizacijo prvega vseslovenskega srečanja zaupala prav našemu društvu v Pulju. Bili smo mlado društvo, a smo svojo nalogo odlično opravili, za kar gre zahvala tudi tedanjemu vodstvu. Od takrat se srečanja vrstijo vsako leto v drugem kraju in drugem društvu.

Tako smo se v soboto, 1. oktobra, člani društva z zborom podali na 13. vseslovensko srečanje v Opatijo. Nekateri pravijo, da številka ni prav srečna, in ker smo kar dolgo čakali na avtobus smo začeli v to celo malo verjeti. Kasneje nas je v avtobusu s prijetnim nagovorom pozdravila in pomirila predsednica Danica Avbelj. V Opatijo smo srečno prispeli, za dobrodošlico pa so nas z donečimi vižami pozdravili fantje ansambla Florijan. Razpoloženje pred hotelom je bilo več kot odlično, kar priča tudi to, da so se nekateri veselo zavrteli v plesu.

Stopnišče je bilo premajhno za vse, ki smo se postavili pred fotografski objektiv za spominsko fotografijo, a verjamem, da se je Bojan potrudil in nas vanj ujel prav vse. Po fotografiranju smo se podali v prekrasno dvorano in jo popolnoma zapolnili. Zbrane je nagovoril predsednik Zveze Slovencev na Hrvaškem in predsednik Slovenskega doma iz Zagreba, Darko Šonc. Pozdravil je navzoče ter se zahvalil Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu za podporo dogodka. Prisotnim je zaželel srečno 13. srečanje in prijeten večer. Voditeljica in povezovalka srečanja, Eva Ciglar, je na oder povabila

Veleposlanico Republike Slovenije na Hrvaškem, Smiljano Knez, ki je poudarila, da se moramo zavedati, da smo Slovenci na Hrvaškem ambasadorji slovenstva. Naslednji govornik, minister Gorazd Žmavc, pa je dejal, da je Slovenija z nami, ki živimo zunaj njenih meja, večja.

Voditeljica programa je vse nastopajoče skupine predstavila v nekaj besedah. Zbor Slovenskega doma iz Zagreba se je predstavil z venčkom ljudskih pesmi, Slovensko kulturno društvo Lipa iz Buzeta je

predstavljal kvintet, ki je zaigral valček in polko. »Prešernovke« iz Šibenika so doživeto zapele dve ljudski pesmi. Slovenski dom Bazovica se je predstavil s pevskim zborom, ki nam je skozi pesem zaželel dobrodošlico na Kvarnerju. Veliko pohvalo si zasluži folklorna skupina Ajda iz Umaga, ki se je v kratkem času za priložnost srečanja naučila istrski in venček slovenskih plesov. Šesti po vrsti je nastopil zbor Slovenskega društva Triglav iz Splita. Encijan je kljub pripravam na nastop pozorno poslušal rojake, saj so prijetni spomini pomladnega obiska v Slovenskem društvu Triglav, Split, še prav sveži.

Nazadnje smo nastopili pevski zbor Encijan. Zapeli smo pesem Zabučale gore, ki jo je v slovenščino prevedel Oton Župančič, naši solisti Tanja, Nadja, Marko in Branko so se odlično odrezali. Pesem Oj, mladosti moja nosi besedilo, ob katerem se poslušalec zamisli v spomine. Nadaljevali smo s pesmimi Da te mogu pismom zvati in Ružo crvena. Encijan je nav-

Vanesa Begić / Glas Istre, 20. 11. 2016.

dušil dvorano, saj so vsi prepevali z nami. Nastop smo zaključili z Avsenikovo Golico in poslušalce predramili iz sentimentalnosti. Aplavzu kar ni bilo konca, kar je bil lep zaključek kulturnega programa.

Vemo, da gre za vse te uspehe zahvala naši vodji Paoli. Ni čudno, da je gospod minister Žmavc pri večerji dejal: »Imate čudovito, sposobno, temperamentno dirigentko – čuvajte jo.« Hvala, Paola, zavedamo se tega.

Po koncertu smo se preselili v drugo dvorano, kjer nas je čakala manjša osvežitev in kjer so nas »Florijani« pričakali s poskočnimi vižami. Kljub temu da smo bili že kar precej lačni, se nekateri niso mogli upreti, da ne bi zaplesali. Pozna večerja je teknila, bila je odlična in obilna. Fantje iz skupine Florijan so nas s svojim igranjem še večkrat zvalili na plesišče. Zadovoljni in precej utrujeni smo se v poznih večernih urah vrnili v Pulj.

U Galeriji Cvajner otvorena izložba slika Roka Zelenka

"Pictia", retrospektivna izložba Roka Zelenka otvorena je u petak navečer u pulskoj Galeriji Cvajner.

Kako je rekla prilikom otvorenja izložbe u svome nadahnutom govoru povjesničarka umjetnosti Gorka Ostojić Cvajner "Rok Zelenko izniman je umjetnik koji i u ovih 13 slika pokazuje retrospektivu svoga stvaralaštva.

Dolazi iz umjetničke obitelji, njegov otac Karel jedan je od najstarijih slovenskih živućih umjetnika, majka Sonja, danas nažalost pokojna, bila je vrsna keramičarka. I supruga mu je umjetnica, ali i sestra, koja je nedavno izlagala upravo u ovoj galeriji. Na skorašnjem Sajmu knjiga predstaviti ćemo monografiju ovoga umjetnika, koji, kao što su to činili članovi njegove obitelji, je oživio Grožnjan, pretvorivši ga u centar umjetnosti, u likovnu meku".

Nazočne su pozdravile i bivša predsjednica Slovenskog kulturnog društva Klaudija Velimirović, sadašnja predsjednica Danica Avbelj, i istarska dožupanica Giuseppina Rajko. Sam je autor izrazio veliko zadovoljstvo lijepim riječima predstavljača te zahvalio se svima na toplom gostoprimstvu.

Govoreći o izloženim radovima, Ostojić Cvajner je naglasila da su to presjeci i da se na neki način kroz to stvaralaštvo mijenja i njegov umjetnički rukopis kroz 37 godina rada.

"Kod njega nema nikada površnosti, tu je prisutan analitički duh, važna je i uloga svjetla u kompoziciji, kao i cjelokupno promišljanje u samome stvaralaštvu", kazala je ova povjesničarka umjetnosti.

Rok Zelenko rođen je 1951. godine u Ljubljani, gdje je i diplomirao na Akademiji likovnih umjetnosti. Izlaže u zemlji i inozemstvu, te sudjelovao je na brojnim projektima. Sada već daleke 1982. sa suprugom Leonidom - Leom Bernetić Zelenko osniva grožnjansku galeriju Porton, a među inicijatorima je i osnivačima Art cluba Grožnjan. Organizirao je brojne humanitarne izložbe.

Kako je u popratnom katalogu zapisala Nives Marvin "kolorit je zasigurno osnovno izražajno Zelenkovo likovno sredstvo.

Ponajviše upotrebljavana i prepoznatljiva su plavetnila, u rasponu njihovih vrijednosti i nijansi od najtamnijih do transparentno sinjih: ona dominiraju površinom platna. Autor im promišljeno dodaje aplikacije drugih, hladnih ili toplih boja, te tako još i pojačava beskonačne dimenzije plavetnila. Time ostvaruje osvijetljene i zasjenjene partije, a time i iluziju prostora.

Osim materijalnih i simboličnih značenja, slike su nosioci posebne mistične kozmičke atmosfere, a na nekim prikazima skoro dječjeg opuštenog raspoloženja".

Veliko srce ...

Klaudija Velimirović

Ilustracije: Marlenka Stupica

Zvezdana Vuković, naša dolgoletna članica, ki jo z veseljem predstavljamo, je vredna vse pozornosti. Napisala je namreč več pravljic za otroke. Žal niso vse ohranjene, nekatere so izgubljene (»pojedel« računalnik), ena je natisnjena in tri so natipkane. Ker je gospa večji del svojega življenja prebila v Pulju, se je lažje izražala v hrvaškem jeziku. V društvu bi radi te pravljice natisnili dvojezično, tako da bi lahko zaživele med otroci, ki obiskujejo dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture v društvu in tudi ostali iz slovenskih družin.

Visoka leta in določene zdravstvene težave so gospo Zvezdano priklenile na posteljo. Obiskala sem jo v sobotnem jutru, da bi dobila odgovore na vprašanja, ki se mi porajajo. Dočakala me je s svojim znanim nasmehom, ki žari tudi iz njenih oči. Odkar jo poznam oddaja dobroto in pozitivno energijo.

Kako to, da je začela pisati pravljice za otroke, kaj jo je spodbudilo k takšnemu načinu literarnega izražanja, sem hotela izvedeti. V pomoč je prišla njena hčerka Miljenka, ki je povedala, da je mami otrokom, ko so bili majhni, vedno pred spanjem pripovedovala pravljice, tiste pravljice, ki si jih je sproti izmišljevala. Navado pisanja je imela od vedno, saj že celo življenje piše svoj dnevnik. Še sedaj! Tako je spontano začela zapisovati tudi pravljice. Ohranjene so Veverica Vrtirepka, Mali muren, Kamniti princ in Grlice.

In kdaj in po kakšnem naključju se je gospa Zvezdana preselila v Pulj? Sredi petdesetih let prejšnjega stoletja so njenega soproga vojnega pilota premestili sem, kar je bil vzrok priseljevanja Slovencev v Pulj v veliko primerih.

Zvezdana je bila po poklicu učiteljica s končano višjo učiteljsko šolo. V tistem času v Pulju ni bilo šolanih logopedov, zato je najprej dobila to de-

lovno mesto v zdravstvenem domu pri doktorju Stepincu. Ob delu se je Zvezdana posvetila dodatnemu izobraževanju. Ob vseh nalogah, ki jih je imela poleg službe kot soproga in mati, se je zvečer po vseh končanih opravkih posvečala učenju. Pravi, da je sen odganjala z grizljanjem kavnih zrn in krekerjev. Doštudirala je in postala defektologinja in pedagoginja. Z učiteljem Homanom sta bila iniciatorja utemeljitve šole za otroke s posebnimi potrebami. Ponujali so ji mesto ravnateljice te šole, toda ponudbe ni sprejela, mesto je raje prepustila kolegu Homanu.

Z velikim veseljem je opravljala svoj poklic, saj je bila zaljubljena vanj in tudi te otroke je imela zelo rada. Nekateri učenci so bili gojenci v domu za otroke brez staršev, ki je bil blizu njenega stanovanja. Zjutraj so se ji večkrat priključili, ko se je z Verude peš napotila v šolo, ki je bila takrat na Stoji. »Kot piščančki za kokljo so šli za njo,« je dodala Zvezdanina hčerka. »In še to, vedno je imela za njih v torbi bombone in za Grozdana krof.«

Kdo je pa ta Grozdan (namerno spremenjeno ime)? Hčerka mi je brž razložila: »En poseben učenec, zelo pridno in ubogljivo dete. Zadovoljstvo ga je bilo gledati, kako napreduje, in tako je končal šolo za pomožnega peka. Danes opravlja ta poklic, ima družino in urejeno

življenje. In tako se je zelo navezal na mamo, da jo je redno obiskoval, dokler ni zbolela, sicer pa pokliče vsak teden in vpraša kako je z njo."

Tudi drugi primeri govorijo o tem, koliko je Zvezdana dajala tem otrokom. Nosila jim je otroško garderobo, ko so jo njeni otroci prerasli. Če je spekla kolač, ga je nesla tudi njim. To so seveda videli njihovi starši in hvaležnost izkazovali na različne načine. »Ni dovolila, da ji karkoli nosijo in želela je, da po informacije pridejo v šolo. Včasih pa se je le zgodilo, da so ji znali potrkat na vrata doma. In še zdaj pomnim«, doda Zvezdanina hčerka, »kako se je enkrat na vratih pojavila preprosta ženica z živo kuro pod pazduho in te kure ni in ni hotela nesti nazaj. Nerodno nam je bilo, toda od ženice, ki se je s to kuro pripeljala z vlakom, res nismo mogli zahtevati da jo vzame nazaj.

Kot upokojenka se je vključila v naše društvo in redno obiskovala dogajanja, ki jih je društvo organiziralo. Naši knjižnici je podarila kar nekaj slovenskih knjig. Torej, eno samo VELIKO SRCE je naša Zvezdana.

m onumentalna slikarska dela Josipa Korošca

Tina Širec Džodan

V sklopu letošnjih Dnevov slovenske kulture v Istri je bila v Gradski galeriji mesta Pulj v torek, 18. 10. 2016, ob 19. uri slavnostno odprta razstava risb in slik profesorja Josipa Korošca iz Ljubljane. Razstavo je organiziralo Slovensko kulturno društvo Istra iz Pulja v sodelovanju s predstavnikom Gradske galerije, Erosom Čakićem, in kustosinjo razstave Tino Širec Džodan, na iniciativo samega avtorja Josipa Korošca. Želja razstavljanja del prav v Pulju temelji na avtorjevi čustveni navezavi na mesto, saj je bila v tukaj rojena njegova mati.

Dokler sta starša po službeni dolžnosti prebivala v Pulju, je tudi Korošec v mestu preživel nekaj let otroštva. Stari oče Josipa Korošca je bil namreč arhitekt in je tedaj, v predvojnem Pulju, med prvim in drugim desetletjem 20. stoletja, delal na nekaterih projektih. Tik pred začetkom prve svetovne vojne so se preselili.

Josip Korošec se je rodil v Sarajevu, diplomiral v Beogradu in doktoriral v Ljubljani.

Dolgo je delal kot pedagog - bil je dolgoletni profesor na oddelku za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani - ob tem pa opravljal restavratorsko delo in se zadnje obdobje delovne dobe posvetil vodenju Restavratorskega

centra Republike Slovenije.

Vsi, ki smo ga poznali po njegovem delu v pedagoškem poklicu smo bili morda malce presenečeni ob prvih večjih razstavah njegovih del, in sicer ne zaradi tega, ker ne bi vedeli, da prof. Korošec izjemno riše in slika, temveč predvsem zaradi njegove izjemne skromnosti in studioznosti.

Razstavljena dela so le manjši avtorjev izbor del celotnega opusa in so že bila razstavljena v zadnjih letih, in sicer v Zagrebu in Ajdovščini. Gre predvsem za risbe, ki so na nek način pravi odraz Koroščeve osebnosti. Narejene so z izjemnim risarskim občutkom, natančne in naštudirane do najmanjšega detajla ter v barvnem svinčniku delujejo kot monumentalna slikarska dela. Večina motivov je lahko precej bližje slehernemu Puljčanu predvsem zaradi mediteranskih motivov, kot so motivi granatnih jabolk in veličastnih prikazov pinij. Razstavljene so tudi nekatere izmed risarskih študij različnih restavratorskih projektov, pri katerih je prof. Korošec sodeloval, kot je denimo obnova ljubljanske stolnice. Poleg večjega števila risb si je na razstavi mogoče ogledati tudi večje platno in nekaj tabelnih slik manjšega formata z motivom granatnega jabolka, ki v renesančni maniri olja na les na temni podlagi izjemno slikovito opisujejo izbrani motiv.

Sama otvoritev razstave je bila živahna in dobro obiskana, potekala pa je po slavnostnem protokolu. Za uvod je prisotne pozdravil predstavnik galerije Eros Čakić in povabil predsednico Slovenskega kulturnega društva Istra, Danico Avbelj, da v imenu društva prisotnim predstavi namen in pomen manifestacije. Sledil je govor kustosinje razstave, Tina Širec Džodan, o avtorju in njegovem delu,

nato je zbrane nagovorila gostja otvoritve, Gorka Ostojić Cvajner, vse prisotne pa je v imenu istrskega župana pozdravila tudi Giuseppina Rajko. Za zaključek programa je razstavo slavnostno odprl konzul Republike Slovenije v Zagrebu, Viktor Mlakar.

Po otvoritvi je sledilo druženje ob pogostitvi, ki je razbremenilo uradni del dogodka in se prelilo v prijetno kramljanje z avtorjem o njegovem delu, medsebojnih poznanstvih in še marsičem. Druženje je trajalo dobro uro, kar navadno ni pogosta praksa pri otvoritvah razstav. Prav to je dokaz, da niso prijetna le dela Josipa Korošca, ampak je prijetna tudi njegova družba, polna zanimivih zgodb in impresivnega znanja z najrazličnejših področij.

Pesem za eno Drevo

Vesna V. Zmaić

V začetku poletja smo v društvu dobili ponudbo za predstavo Pesem za eno Drevo Jurija Drevenška. V Pulju in na Hrvaškem še neznan mlad igralec, je v Sloveniji znan po uspehih v filmu Kruha in iger in Idila, slovensko televizijsko občinstvo pa ga je spoznalo kot Branka v humoristični nadaljevalki Brat bratu. V časopisu Večer je objavljajal kolumne, medtem ko je kot član SNG Ljubljana in Maribor nastopil v številnih gledaliških vlogah.

Nastop na Dnevih slovenske kulture v Pulju je bil zanj zadnji pred potovanjem v Nemčijo, kjer bo eno leto sodeloval v projektu lansiranja desetih najboljših mladih evropskih igralcev na svetovni filmski trg.

Uvrstitev med deseterico najobetavnejših je prišla šele po enoletnem preizkusu in številnih avdicijah, ki jih je očitno dobro opravil, saj je bilo prijavljenih več kot sto kandidatov.

Predstava *Pesem za eno Drevo*, s katero se je predstavil na dnevih Slovenske kulture, je Jurijevo avtorsko delo in njegov odgovor na knjigo Heinricha Bölla, *Klovnovi pogledi*, ki govori o mladem fantu, iz dobro situirane nemške družine, ki se v svet odpravi v podobi klovna ter se tako upira ideološkimi pravilom družbe. Knjiga, ki jo je Drevenšek dobil za darilo, je deset let odzvanjala v njegovi glavi in rodila se je ideja o avtorskem projektu.

Predstava, ki jo je za nas odigral, zaigral in zapel Jurij Drevenšek v Galeriji SKD Istra je samosvoj, svež, pretresljivo iskren pogled mladega človeka na družbo, ki ga s svojimi pričakovani in pogledi utesnjuje. Samoizpoveden, avtobiografski in zato še toliko bolj pristen Drevenškov nastop govori o prelomni točki iskanja identitete, s katero se je tudi sam soočal.

Prepričana sem, da ga tudi zaradi enoletne izkušnje, ki je pred njim, čaka uspešna mednarodna gledališka in filmska kariera. Karizmatičen, a tenkočuten za ljudi in okolje, dobro ve, kaj hoče.

Danica Bojković

Razstava »Razpoke« in projekcija filma »Čefurji raus«

V soboto, 22. 10. 2016, je pevski zbor Ajda iz SKD Ajda, Umag, odprl Dneve slovenske kulture v Umagu s tremi slovenskimi ljudskimi pesmimi: Zabučale gore, Pri farni cerkvi in Fantje po polj gredo.

Predsednica Danica Bojković je pozdravila vse prisotne, med katerimi so bili župan Vili Bassanese, podžupanja Floriana Bassanese Radin, podžupana Niko Čančarevič in Mauro Jurman, predstojnik Oddel-

ka za družbene dejavnosti pri Mestni občini Umag, Slaviša Šmalc, vodja kulture pri POU Ante Babić, Umag, Sanja Benčić, predstavniki bošnjaške in madžarske manjšine, člani slovenskih kulturnih društev iz Pulja in Poreča in seveda naše »Ajdovke« in »Ajdovci«.

Predsednica je poudarila, da so bili to jubilejni 10. Dnevi slovenske kulture v Istri. Začeli so se leta 2007 v Pulju, 2013 se je prvič Pulju pridružil še Umag, naslednje leto Poreč, medtem ko zadnji dve leti v programu sodelujejo vsa slovenska kulturna društva iz Istre. Ta tradicionalni tretji teden oktobra se vsak dan v drugem mestu, sedežu naših slovenskih kulturnih društev, nekaj dogaja: literarni večeri, predavanja, razstave, gledališke in kinopredstave, balet, koncerti in še kaj. Na ta način lahko vsaj delček naše slovenske kulture, na katero smo tako zelo ponosni, približamo ne samo našim članom, ampak tudi ostalim someščanom.

V Umagu smo letos organizirali kar dva dogodka: razstavo akademskega slikarja Boruta Skoka iz Pulja in projekcijo filma Čefurji raus!, ki je nastal po knjižni predlogi enega najboljših mladih slovenskih pisateljev in režiserjev, Gorana Vojnovića.

Boruta Skoka in njegove slike, ki jih je imenoval Razpoke, in bodo razstavljene v MMC POU od 22. 10. do 13. 11. 2016, je predstavila umetnostna zgodovinarica Tina Širec-Džodan iz Pulja.

»Samostojna razstava Boruta Skoka predstavlja izbor recentnih del avtorja, ki so nastajala v obdobju preteklega leta.

Gre za avtorja, ki je, v ustvarjalnem smislu, do sedaj prehodil kar dolgo slikarsko pot, od izrazito močnega kolorizma v zgodnjih delih, kar je za mladega avtorja precej zajeten in pogumen zalogaj, sploh pa, če se izraža z abstraktnimi kompozicijami velikega formata, kot je to značilnost njegovih zgodnjih del, do popolne redukcije barve v kasnejših skoraj popolnoma monokromnih delih manjšega formata.

Tisto, kar zaznamuje novejši Borutov opus, je tekstura slike in svojevrstna vrnitev barvi, ki je precej odmerjena in previdna, toda kaže avtorjevo podajanje v novo raziskovanje slikarske površine in me-

dija ter nam po svoje zagotavlja njegovo nadaljnjo delovno vizijo in nakazuje novo smer ustvarjanja.

Če pomislimo na Borutovo ustvarjanje kot na svojevrsten cikel, ki je do sedaj prepotoval večino svoje poti, nam postaja jasno, zakaj se barva vrača na njegova platna. Na tej svoji poti, od intenzivnosti celotne palete barv, ki eksplodira na slikarski površini, tja do popolnoma monokromnih belih površin platen, ki zopet v svoji osnovi vsebujejo celotno paleto barv, kajti bela premore ves spekter barv, je po svoje jasno, da bo iz beline tu pa tam skozi razpoko na površini slike ušla kakšna barva sledi in se uprla monokromnosti.

Bojković obvestila prisotne, da je dan poprej prejela opravičilo Vojnovića, v katerem nas obvešča, da je žal obležal z vročino in se ne bo mogel udeležiti dokončno potrjenega intervjuja po projekciji filma.

Goran Vojnović se je rodil leta 1980 v Ljubljani in je pisec, filmski in TV-režiser ter scenarist. Za roman Čefurji raus! je leta 2009 dobil Prešernovo in kresnikovo nagrado ter postal eden najbolj branih mladih slovenskih pisateljev.

Njegov drugi roman Jugoslavija, moja dežela je doživel enak uspeh – prva naklada je bila razprodana kar v nekaj dneh. Čeprav je bil obtožen, da je jugonostalgik, v romanu ni niti sledi. »V pomanjkanju boljših izrazov, s katerimi bi opisal mesta

in njemu drage ljudi, ki v njih živijo – Ljubljana, kjer je rojen, Pulj, kjer je odrasel, Visoko in Sarajevo, od koder prihajajo njegovi starši, Novi Sad, kamor so se preselili po vojni – je bil zanj najprimernejši Jugoslavija,« je pojasnila Bojkovićeva.

Slovensko narodno gledališče Drama, Ljubljana, je s to predstavo doživelo veliko uspeha, ne samo v Sloveniji, velike ovacije so se vrstile tudi v Zagrebu, kjer je gostovalo.

V želji po nadaljevanju v istem duhu in tematiki filma je predsednica po projekciji povabila vse prisotne na neformalno druženje v preddverju z vročim bosanskim burekom, slovenskimi sladicami, istrsko malvazijo in umaškim sadjem.

Zdi se mi, da zgodbe, povedane skozi njegova recentna dela, pričajo ravno o dogodkih, ki so bili porinjeni v pozabo, prebeljeni in potisnjeni, zato se veselim njihovega ponovnega obujanja, ko se bodo prebili skozi razpoke na Borutovih platnih« je napisala Širec-Džodanova v predgovoru kataloga, natisnjenega za to priložnost. Pred projekcijo filma Čefurji raus! je Danica

V ečer slovenske kulture v Buzetu

Igor Grželj

Slovensko kulturno društvo Lipa, Buzet, se je s kulturnim programom v galeriji Narodnega doma vključilo v program praznovanja Dnevov slovenske kulture v Istri. Program je bil sestavljen iz treh delov, glasbenega, literarnega in likovnega.

V glasbenem delu programa je nastopila klapa Kras iz Sežane in ženska klapa Veta iz Buzeta (Vrh). Članice dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture iz Buzeta so se predstavile s kratkim skečem z naslovom Drevo učenosti, ki ga je po istoimenski otroški zgodbi Mihe Mateta priredila učiteljica slovenskega pouka, Eva Cigler. V Podrebru pri Buzetu je bila prirejena razstava zbirke likovnih del kreativnih članic Nede Zupan in Luciane Agapito iz Kulturnega društva Lipa in umetnice iz Kopra, gospe Nevine Pečarič, rojene Prodan. Otvoritve se je velikim zanimanjem udeležilo veliko število obiskovalcev, med katerimi so bili predstavniki Grada Buzeta, bosenske manjšine v Buzetu in Društva za slovensko-hrvaško čezmejno sodelovanje in druženje na območju Eko parka Kras. Po programu je sledilo druženje v prijateljskem vzdušju z dobro kapljico in hrano.

Barbara Kampos, Radio Koper in portal Slovenci v sosednjih državah

O dnevih slovenske kulture tudi na radiu Koper

Labin je bil prva postaja tokratnih Dnevov slovenske kulture v hrvaški Istri. Člani tamkajšnjega društva Slovencev so povabili v mestno knjižnico, kjer je bil nekoč vhod v rudnik, na predavanje o prepovedani slovenski književnosti in na koncert vokalne skupine Ajda iz Umaga. Zakaj so se odločili za tak program, nam je povedala predsednica društva, Silva Šutar Vujičić.

»Da slišimo, kako je bilo v nekih drugih časih in zakaj je bila ta literatura prepovedana in zakaj dovoljena. In smo izvedeli veliko tega.« Med drugim tudi to, da v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani še vedno hranijo celotno zbirko nekdanje prepovedane literature - tako imenovani »D-fond«. Od osamosvojitve Slovenije se ta zbirka, ki jo redno dopolnjujejo in seveda ni več prepovedana, imenuje Zbirka tiskov Slovencev zunaj meja Republike Slovenije. Vodja zbirke Helena Janežič.

»Predvsem je zbirka res naslednica tega »D-fonda«, kjer se je nabralo pribl. 700 naslovov knjig, pa 144 periodičnih publikacij. Ampak seveda, vse publikacije, ki so izšle zunaj meja RS, niso bile prepovedane in smo zbirali tudi te. In s tem zbiranjem nadaljujemo tudi po letu 91. S tem, da mi zbiramo ves čas poleg

knjig in periodike tudi drobne tiske - brošure, letake, vabila, skratka vse, kar Slovenci zunaj meja ustvarijo. Osebnostno se mi zdi, da je ta spomin naroda zelo pomemben. Da se je potrebno zavedati, kdo si, od kod

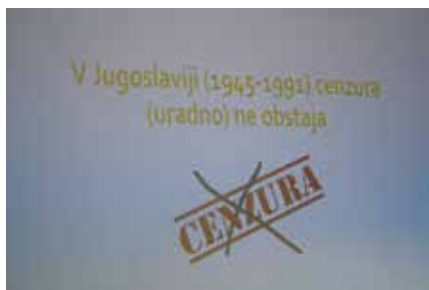
si, kje imaš svoje korenine in da se tega kot otrok ali pa mladostnik ne zavedaš tako, kot potem, ko prideš v malo bolj zrelo leta, pa hočeš morda svojim otrokom vcepiti, da je res pomembno poznati, tako kot je pomembno poznati preteklost zato, da ne ponavljaš stvari. Tako je pomembno tudi zbirati te stvari, ker vse, kar je napisano, je spomin naroda. Ne glede na to, kje nastane. Slovenci, tudi če živijo na Kitajskem ali Japonskem ... so Slovenci in navadno se oni tudi dosti bolj zavedajo svojih korenin, kot se jih mi, ki živimo znotraj matice.«

Da bodo še bolj povezani s slovensko besedo in slovensko literaturo, jim v NUK-u po novem, omogočajo brezplačno članstvo. Slovenci, ki živijo izven matične domovine lahko na daljavo berejo elektronske knjige, ki se nahajajo na portalu Biblos. Nabor literature še ni zelo velik, se pa povečuje, saj v NUK-u vsak mesec dodajajo nove naslove. Nekaj novih članov so pridobili tudi v Labinu. In čeprav so obiskovalci, ki jih ni bilo malo, pozorno prisluhnili predavanju, je srca ogrela slovenska ljudska pesem. Mnogi so zraven zapeli. Tudi Brigita Rojko, ki v Labinu živi že 30 let. »Pesmi so spomin na dom,« pravi, »in čustva privrejo na plano.«

»To je lepo, to ti spet malo dvigne moralo in veš od kod si, da ne pozabiš.«

Vokalna skupina Ajda, ki deluje v okviru istoimenskega slovenskega kulturnega društva iz Umaga, prepeva slovenske ljudske pesmi. In jih z veseljem nosi v dar rojakom. Vodja vokalne skupine je Vesna Car.

»Vsi mi smo te pesmi peli z našimi starši, babicami, dedki in zdaj smo se enostavno vrnili v tisti čas. Verjetno je to isto doživela publika in se spomnila na mladost, na stare čase in na svojo izvirno besedo. Pojemo zato, da se boljše počutimo. Izbiramo pesmi, katere lahko z nami zapojejo prav vsi.«

Na prireditvi v Labinu smo srečali tudi novinarja portala Labinština, Kristjana Stepčiča Rajzmana.

»Kot lokalni medij vedno pokrijemo vse dogodke v naši širši skupnosti. Ampak takšni dogodki so še posebej pomembni, ker dajo na nek način vpogled v sosednje kulture, ki so ravno zato, ker so sosednje, nam zelo važne in smatram, da se moramo v tem smislu vedno povezovati.«

Povezovanje preko literature, umetnosti in besede je smisel Dnevov slovenske kulture. V Buzetu so povezali glasbo z likovno umetnostjo in slovensko besedo. Predstavila so se dekleta, ki obiskujejo tečaj slovenskega jezika s kulturo. Letos jih je deset in za to priložnost so pripravile hudo mušno uro slovenščine. Bojana Hajduk Črneke že peto leto obiskuje tečaj slovenskega jezika s kulturo.

»To pomeni, da se ne učimo samo jezika, ampak se veliko učimo tudi o pomembnih slovenskih pisateljih, pesnikih, o deželi, o življenju v preteklosti. Vsako leto gremo na ekskurzijo v Slovenijo. Gre za tematske ekskurzije, kjer spoznavamo kraje, obiščemo rojstne hiše znanih pisateljev in pesni-

kov (Cankarja, Prešerna), muzeje ... Tako se ne učimo samo jezika, ampak tudi zelo pomembne stvari o Sloveniji in o njeni kulturi.«

Slovensko kulturno društvo Lipa iz Buzeta je to šolsko leto uspelo s pobudo za uvedbo pouka slovenskega jezika v redno osnovno šolo. Obiskuje ga 35 otrok. Za prihodnje leto pa načrtujejo uvedbo pouka slovenščine tudi v srednji šoli. V Buzetu je prvič je med Slovenci na Hrvaškem nastopila Kraška klapa iz Sežane, ki jo vodi Maja Cetin.

Mi smo zelo zadovoljni, da smo imeli možnost zapeti nekaj slovenskih pesmi tudi v Buzetu. Vsakega čezmejnega sodelovanja smo zelo veseli, ker menim, da je bilo to območje zgodovinsko že tako lepo povezano, da je prav, da živimo skupaj, posebno kar se tiče kulture.«

Kar dve prireditvi v enem večeru pa so ponudili v Umagu. Najprej razstavo akademskega slikarja Boruta Skoka iz Pulja, obiskovalci pa so si nato lahko ogledali še film Gorana Vojnoviča, *Čefurji raus!*

Po obisku in pestrosti dogajanja bi lahko rekli, da so se Dnevi slovenske kulture v hrvaški Istri usidrali tako v prostor kot med ljudi in znova pokazali, da Slovenci, ki živijo izven matične domovine, vlagajo veliko truda v to, da ohranjajo slovenstvo.

Predavanje o slovenski prepovedani literaturi

Tradicionalni Dnevi slovenske kulture v Istri so se začeli v ponedeljek, 17. 10. 2016, v Labinu, nadaljevali pa vse do nedelje, 23. 10. 2016 v Pulju, Buzetu, Poreču, Umagu in Lovranu. Naše društvo je vse zainteresirane povabilo na predavanje o slovenski pripovedni književnosti in na koncert vokalne skupine Ajda iz Umaga. Dogodek se je odvijal v Labinu, v prostoru mestne knjižnice, kjer je bil nekoč vhod v labinski rudnik premoga.

Povabili smo predavateljico iz Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, Heleno Janežič, vodjo zbirke tiskov Slovencev zunaj meja Republike Slovenije, da nam pove nekaj o svojem delu, ki je povezano z izseljenstvom. Povedala nam je, da je NUK ena redkih knjižnic, ki še vedno hrani celotno zbirko nekdanjih prepovedane slovenske literature, ki je izhajala izven Slovenije, imenovano »D fond«. Ta ima zelo zanimivo zgodovino. Nastajati je začel leta 1945, povezan pa je s cenzuro. Do nekaterih knjig je bil

omejen dostop, ker so bile na območju Slovenije prepovedane. Pripravili so tudi seznam prepovedanih knjig.

Knjige so na začetku hranili v omari v direktorjevi pisarni. S časom je postala pretesna, zato so jih preselili v skladišča. V »D fondu« je bilo vse več naslovov, postopoma se je v 45. letih nabralo okrog 700 knjig in 140 naslovov periodike.

Od osamosvojitve Slovenije se ta zbirka dopolnjuje in ni več prepovedana. Imenuje se zbirka tiskov Slovencev zunaj meja Republike Slovenije, veliko naslovov je izšlo zunaj meja Slovenije, kjer izid in branje teh knjig nista bila prepovedana. Poleg knjig želi NUK zbrati čim več tiskanega materiala, kot so brošure, vabila, torej vse kar Slovenci po svetu ustvarijo v pisni obliki. Ta naloga bo težka, saj dobro vemo, da Slovenci živijo v vsakem kotičku širom sveta.

Po predavanju je Janežičeva dejala, da NUK omogoča vsem zainteresiranim Slovincem, ki živijo zunaj meja Slovenije, brezplačno članstvo v NUK-u, da bomo še bolj povezani s slovensko besedo in slovensko literaturo. Poleg tega nam je omogočeno, da beremo knjige v elektronski obliki. Ta projekt omogoča Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu Republike Slovenije. Nekaj članov našega društva se je včlanilo v NUK.

Po predavanju je nastopila vokalna skupina Ajda, ki deluje v sklopu SKD Ajda v Umagu. Pod vodstvom zborovodkinje Vesne Car so Ajdovke zapele slovenske ljudske pesmi, ki so nas spomnile na naše korenine – te pesmi so prepevali naši starši, babice in dedki. Veliko nas je prepevalo skupaj z »Ajdovkami«, srca so nam močno bila in trepetala, ob tem se je v očesu zaiskrila še kakšna solza. Čustva v prostoru so bila zelo močna.

Ob Dnevih slovenske kulture v Istri se medsebojno obiskujemo, sliši se slovenska beseda in pesem, medsebojno se še bolj povezujemo, obenem pa someščane seznanimo z delom slovenske kulture. Za konec je vse prisotne pozdravila Jasmina Ilič, glavna tajnica Slovenske izseljenske matice iz Ljubljane. Po končanem programu smo si vzeli čas za sproščeno druženje ob slovenski pesmi in besedi.

dnevi slovenske kulture v Lovranu

Razstava del kreativne delavnice Skd Snežnik Lovran in nastop kvinteta Slovenskega društva iz Buzeta!

turisti su meni omiljeni ljudi

Lidija Košir

Neumorno me tajnica društva, naša draga Vesna, moli da napišem članak i to o turistima. Trebalo je ipak da svi oni odu kako bih mogla izraziti svoje doživljaje i osjećaje.

Odmah na početku moram reći da sam krajem kolovoza završila na operaciji. Zanimljivo u tome za ovaj članak jest to što je reakcija gotovo svih bila: A, preumorila si se od turista. E, pa sada – dolazimo do apsurd. Boga molimo da sezona počne što prije i da završi što kasnije, a bolesti, operacije i stres tijekom ljeta povezujemo s turistima. Mala digresija – ja sam probleme imala i prije, samo da se zna.

Turisti su meni omiljeni ljudi. Bez obzira s kojeg kraja svijeta dolaze. Oni mi znače plaćene račune, knjige djeci za školu, neki novi komad odjeće, dugo iščekivane nove cipele.

U svemu tome, baš me briga što su Nijemci precizni do bola, što se bojim da ćemo ostati bez piva od količine koju Englezi mogu popiti, što Talijani nemaju pojma da su naše plaže stjenovite i uporno traže pijesak, što Amerikanci i kada slete k nama, i dalje nas traže na karti Jugoslavije pa nas ne mogu naći i dosta su zbunjeni kada ih obavijestimo da je rat odavno završio. Ipak, najbolji su mi turisti iz Azije koji slikaju i slikaju, govore engleski specifičnim, i ja koja i onako ne znam engleski, uporno im objašnjavam i dajem sve potrebne informacije, oni se smješkuju, ja lupetam na nekom čudnom jeziku koji nema te-

oretske šanse da razumiju – dobro njima, dobro meni. Naučila sam da ono što je bitno jest biti ljubazan – zima je duga.

Osobno sam prezadovoljna što živim na moru, a turistima baš to more treba. Da se odmore, okupaju, dobiju dozu D vitamina i vrte se u svoje gradove, na poslove od kojih, eto, mogu živjeti. A nama je Bog dao more, plaže i sunce, poslove od kojih možemo živjeti malo skromnije, pa sve skupa nekako dođe u ravnotežu. Nema kukanja, meni ne smeta gužva u gradu u ljetnim mjesecima, nemogućnost parkiranja, pronalaska slobodne stolice u nekom kafiću da popijem kavu, jer, eto, tamo sjede turisti koji su nakon ukusne riblje večere došli ispiti tonu osvježavajućih pića. Ma super, i ja ću imati za kavu i pizzu.

Na kraju, još jedan pogled na turiste, svi se oni dive našem gradu, moru itd., i tako me cijelu sezonu podsjećaju gdje živim. Podignem glavu i vidim divote svoga grada. Zaista, više od toga mi i ne treba. I konačno, nadam se da će i sljedeća sezona početi što ranije i trajati što duže.

XIII. Koncert slovenske pesmi in poezije v Novem Sadu

Vesna V. Zmaić

Novi Sad je mesto ob Donavi med Beogradom in Budimpešto, drugo najveće v Srbiji. Novosadčani za Donavo pravijo, da jih je nagrajevala in kaznovala. Prvič z odlično povezanostjo s svetom, drugič s poplavami. Danes levi in desni breg mesta povezujeta dva mostova. Novi Sad velja za multikulturno in multietnično mesto z bogato zgodovino. Z okolico šteje čez 400.000 prebivalcev, nad njim pa bedi močna Petrovaradinska trdnjava, zgrajena v 18. stoletju pod Avstro-Ogrskim cesarstvom. Na 112 hektarjih površine, ki jih zaseda trdnjava z okolico, se vsako leto odvija EXIT, festival elektronske glasbe.

Center mesta je lepo urejen, osnovne proporce petičnega meščanskega mesta mu daje cesarska arhitektura, s številnimi majhnimi trgovinami, metropolitanskimi lokali in delavnicami z domačo obrtjo. V Novem Sadu je izredno aktivno Slovensko kulturno društvo Kredarica, ki bo naslednje leto praznovalo dvajset let delovanja. Društvo že trinajst let organizira Dan slovenske pesmi in poezije, katerega se udeležujejo slovenska društva iz regije. Tako je društvo Kredarica na dogodek povabilo tudi Slovensko kulturno društvo Istra s pevskim zborom Encijan.

Do Novega Sada je dobrih 700 km poti, vozili smo se cel dan ter na cilj prispeli v poznih večernih urah, ko je bil čas za rezervirano večerjo že zdavnaj mimo. Nastanjeni smo bili v idiličnem Ribarskem Ostrvu, turističnem naselju nedaleč iz mesta, ki je bilo nedavno obnovljeno. Naselje je postavljeno ob bok Donavi, bungalovi obkrožajo dve veliki dvorani in restavracijo. Sobe so lepe in udobne, okolje je mirno, kar je bila po dolgi poti več kot dobrodošla ugotovitev.

V soboto dopoldne smo si ogledali mesto in trdnjavo Petrovaradin, osrednji in glavni dogodek našega prihoda v Novi Sad pa se je odvijal zvečer v sinagogi. Čudovita zgradba, narejena v začetku dvajsetega stoletja je ponujala odličen ambient in akustiko. Je ena od štirih sinagog v Srbi-

ji. Pripada aškenaškemu obredu in je neortodoksna. Na obeh stranah stojita zgradbi, nekoč židovska osnovna šola je danes srednja baletna, druga zgradba je židovska občina. Na vhodu v sinagogo je napis »Ki beti, bet tefila ikara l'kol haamim«, kar v prevodu pomeni »Naj bo ta hiša dom za molitve vseh narodov«. Sinagoga danes ne služi već prvotnemu namenu, v njej se odvijajo predvsem koncerti klasične glasbe in če je za koga glasba molitev, je želja izpolnjena.

V programu XIII. Koncerta slovenske pesmi in poezije in so se poleg učencev pouka slovenskega jezika Kredarica, ki so pripravili recitacijo, zvrstili zbori slovenskih društev iz Subotice, Zrenjanina, Beograda, Novega Sada ter posebne gostje iz Slovenije, iz Novega mesta, ženska Vokalna skupina Mezzo ter seveda naš zbor Encijan. Zbrane sta nagovorila častni konzul Republike Slovenije v Novom Sadu, Rajko Marić, in glavna tajnica Slovenske izseljenske matice, Jasmina Ilić.

Vsak zbor je pripravil program, katerega izvaja po svojih vokalnih močeh, zato vsi zaslužijo vso pohvalo za trud. Malce drugačna in redkost v slovenskih društvih je moška pevska skupina društva Kredarica, ki je navdušila z odlično izvedbo, prav tako vrhunska je bila Vokalna skupina Mezzo. Zbor Encijan je svoj odličen repertoar

podkrepil z dinamičnim, vedrim nastopom, dirigentka Paola Stermotić pa je pritegnila celotno dvorano k petju in tako požela izredno navdušenje!

Po zaključenem programu, ki je trajal skoraj dve uri, je Danica Avbelj, predsednica SKD Istra, v imenu društva gostiteljem podarila zvrhano košaro istrskih dobrot, s priložnostnim darilom, vrhunskim istrskim vinom, ki nam ga je za to priložnost podarilo Mesto Pulj, pa je obdarila tudi vsak zbor! Nastopajočim sta se zahvalila predsednik društva Kredarica, Ivan Zavrtanik, in organizatorica dogodka ter članica upravnega odbora, Elza Ajduković, ter povabila zbrane na večerjo v prostore »jevrejske opštine«, v zgradbo poleg.

Med večerjo je prisotne zabaval igralni ansambel Kredarica, nekateri pa so tudi zaplesali! A ne za dolgo, še pred polnočjo smo bili (skoraj vsi) v svojih posteljah, saj nas je naslednji dan čakala dolga pot. V nedeljo, ko se je v Istri pripravljalo na nevihto, smo se v takrat še vedrem Novem Sadu odpravili na pot proti domu. Ustavili smo se v Vukovarju ter si ogledali znameniti, v domovinski vojni poškodovan vodni stolp.

V Pulj smo prispeli v poznih večernih urah, polni lepih vtisov ter zagona za nadaljnje meddržavno slovensko sodelovanje.

Encijan u Novom Sadu

Na poziv zbora "Kredarice" iz Novog Sada koji djeluje pri istoimenom Slovenskom kulturnom društvu, MPZ Encijan SKD "Istra" iz Pule, je 5. Kolovoza 2016. učestvovao na 13. Koncertu slovenske pjesme i poezije koje organizira zbor "Kredarice" pod pokroviteljstvom Ministarstva za iseljništvo iz Slovenije i to u prekrasnoj novosadskoj Sinagogi.

Prisutnu brojnu publiku su na početku pozdravili, g.đa Jasmina Ilić, glavna tajnica Združenje Slovenske izseljenske Matice i konzul Republike Slovenije u Vojvodini g. Rajko Marić. Na susretu su uzeli učešće zborovi i vokalne grupe Slovenskih kulturnih društava koji djeluju na području Vojvodine i Srbije, a kao posebni gosti vokalna grupa "Mezzo" iz Novog Mesta i zbor "Encijan" iz Pule. Nastupili su mješoviti zborovi "Planika" iz Zrenjanina, "Triglav" iz Subotice, zbor i muška vokalna grupa "Kredarica" iz Novog Sada, vokalna grupa "Mezzo" iz Novog Mesta, vokalna grupa "Sava" iz Beograda, "Encijan" iz Pule i recitatori Slovenskog društva "Kredarica" iz Novog Sada. Mješoviti zbor "Encijan" je izveo "Zemlja pleše", "Bele ladje", "Aleluja", "Da te mogu pismom zvati" i "Na Golici" pod dirigentskom palicom prof. Paole Stermotić. Treba istaknuti da su Encijanci kao nikad pjevali svoje pjesme snažno i emocionalno što je publika oduševljeno prihvatila pa je na njihovo gromoglasno insistiranje zbor izveo i "Ružu crvenu" u što je bila uključena i publika. Encijance su pratili vjerni i vrsni muzičari: Sandro Vešligaj na klaviru, Alen Belullo na gitari i mandolini i Srećko Savretić na violini. Svi učesnici susreta su na kraju programa bili ugodno iznenađeni poklonima koje im je u ime SKD "Istra" iz Pule uručila predsjednica gopoda Danica Avbelj.

Program je završio veličanstvenom slikom svih izvođača u zajedničkom pjevanju "Slovenija od kod lepote tvoje" uz klavirsku pratnju Petra Slaka iz Novog Mesta i našeg Alena Belulla na gitari. Bila je to još jedna vrsna kulturna manifestacija Slovenaca po svijetu u kojima uvijek učestvuju i Slovenci iz Pule, jasno i sa svojim zborom "Encijan" koji je postao pravi ambasador ovog istarskog kraja. Na povratku kući, smo se zaustavili u Vukovaru - gradu heroju gdje smo posjetili prorešetani Toranj - simbol agresije na Hrvatsku, odavši počast svim stradalim Vukovarcima.

Cimet

Vesna V. Zmaić

Vonj cimeta me spomni na zimski čas, kuhano vino in jabolčni zavitek. Žal, kaj več o njem do nedavnega nisem vedela, kar ni prav pohvalno, saj je cimet izredno bogata začimba s tisočletno zgodovino. Velja namreč za prvo menjalno blago, s katerim se je v človeški zgodovini trgovalo, o čemer priča tudi ime trgovske poti, ki so jo imenovali Cimetova pot.

Cimet velja za eno od najstarejših začimb, prvič je omenjen 2800 let pred Kristusom. Pridobiva se iz malega zimzelenega drevesa podobnega lovoru. Začimba je njegova podskorja, ki jo lupijo v rednih časovnih presledkih. S fermentacijo in strganjem zunanje plasti, dobijo olupljeno notranjo stran, ki jo sušijo in zvijajo v paličice. Vse znane kulture zadnjih nekaj tisoč let, so uporabljale cimet. Od sumerske, perzijske do evropske, kot jo poznamo danes. Z njimi so mazili faraone in svečenike, za navadne smrtnike je bil nedosegljiv. Na arabskih trgih 15. stoletja so zanj kupovali sužnje, širšim množicam je postal dostopen šele v 18. stoletju.

KATERI CIMET JE PRAVI

Obstaja več različnih vrst, razlike med njimi pa so precejšnje. V kuhinji se uporablja cejlonski in kitajski kassia. Slednji je sorodnik pravega cimeta, ima bolj ostro aromo, ni tako okusen, vendar je cenejši. V trgovinah največkrat najdemo kitajskega. Odstotek cimeta, ki je pridelan po normalni ekološki poti je na globalnem trgu zelo majhen. Pridobivanje z lupljenjem skorje je možno nekajkrat na leto, vmes pa si mora drevo opomoči. Drevesa cimeta za množično uporabo lupijo prepogosto, zato so slabšega zdravja in podležejo zajedavcem. Da bi se zavarovali pred škodljivci, si pridelovalci pomagajo s fungicidi in insekticidi, ki jih v sledovih najdemo tudi v prahu, ki ga kupujemo.

Najboljše kakovosti so tanke paličice, ki so zvite iz obeh strani in so večkrat navite. Tak cimet je aromatičen, toplega in prijetno sladkega okusa. Enakega vonja je tudi cejlonski cimet v prahu. V pravem, cejlonskem cimetu se skriva čarobna aroma, ki spominja na plemeniti les, lovor in klinčke. Če smo dovolj senzibilni, lahko v njem začutimo tudi pridih vanilje in pomarančne lupinice.

ZDRAVILNI UČINKI

Cimet vsebuje veliko kalcija, železa in vlaknin. Pomaga pri vnetju sečil, bolečih menstruacijah, blaži prebavne težave, učinkovit je tudi pri prehladnih obolenjih. V aromaterapiji velja olje skorje cejlonskega cimeta kot najmočnejše antibakterijsko učinkujoče olje.

Cimet je topla začimba, zato je primeren za vse, ki jih rado zebe. Krepi imunsko odpornost in poživlja periferni obtok. Dober je tudi kot dodatek v prehrani sladkornih bolnikov, zmanjšuje slab holesterol in pospešuje prenavljanje maščob. Cimet je močan antimikotik. Pomaga uničiti kandido in druge neželene bakterije v črevesju. Zaradi pozitivnega delovanja na črevesno floro se priporoča uživanje cimeta pri alergijskih reakcijah na hrano in pri črevesnih obolenjih (celiakija in alergija na gluten, mleko in jajca).

Privlačno je torej dejstvo, da pomaga pri hujšanju. Menda daje občutek sitosti na način, da regulira stopnjo sladkorja v krvi. Spodbuja delovanje prebavnega sistema in pomaga pri absorpciji hranljivih snovi. Po nekaterih raziskavah naj bi cimet pomagal pri dvigu energije, koncentracije in zdravljenju kronične utrujenosti. Čar cimeta pa je nedvomno v njegovi topli in minkavni aromi. V kulinariki in kozmetiki ga že s pridom uporabljajo zaradi njegovih mnogih zdravilnih lastnosti, ki jih ima na celotno naše

telo in duha. In ne nazadnje, menda je odličen afrodiziak. Velja pa opozoriti, da ga ne smemo uživati več kot eno čajno žličko na dan. O blagodejnih lastnostih cimeta je torej znanega vse več in škoda bi bilo, da ga uporabljamo samo za »štrudelj«.

bizeljsko

– raj za ljubitelje dobre kapljice

Ena najbolj priljubljenih slovenskih ponarodelih pesmi je »En hribček bom kupil«. Čudovito pesem, posvečeno »sladkemu vincu«, je napisal zaveden Slovenec, škof, pisatelj in pesnik Anton Martin Slomšek. Le malokdo ve, da je pesem nastala na Bizeljskem. Slomšek jo je napisal v obdobju, ko je kot kaplan služboval pri Sv. Lovrencu. In to ni bilo naključje. Bizeljsko je namreč že vsaj od 14. stoletja znano po gojenju vinske trte in pridelavi vina.

Vzhodna meja Bizeljskega je reka Sotla, južna in zahodna potok Dramlja, severna pa hribovje Orlice. Gre za izrazito gričevnato vinorodno območje. Bizeljsko je del občine Brežice in poleg kraja Bizeljsko obsega še vasi Dramlja, Vitna vas, Stara vas, Gregovce, Brezovica, Nova vas, Bračna vas, Drenovec, Bukovje, Bizeljska vas, Orešje in manjše zaselke.

Območje je bilo poseljeno že v kamenu in železni dobi ter ob koncu bronaste dobe, o čemer nam pričajo mnoga arheološka najdišča nad Orešjem. Ena večjih prelomnic v zgodovini Bizeljskega je bila pojav trtne uši v 80-tih letih 19. stoletja. Ta je uničila večino vinogradov, od katerih so bili domačini ekonomsko odvisni. Vztrajnim Bizeljancem je pod strokovnim vodstvom Ivana Balona in Ivana Malusa v dokaj kratkem obdobju uspelo obnoviti vinograde in tako ohraniti glavni vir dohodka številnih kmetij.

VINOGRADNIŠTVO MOČNO VPETO V ŽIVLJENJE BIZELJANCEV

Relativno majhno območje, idealno za krajše izlete in pohode, ponuja odlična vina. Med njimi je najbolj prepoznaven bizeljčan. Gre za vino rdeče in bele zvrsti. Leta 2009 je pridobil status PTP oziroma priznano tradicionalno poimenovanje. Kot pravi domačinka in vinogradnica Lea Babič, so na Bizeljskem zelo ugodni pogoji za rast vinske trte in

pridelavo odličnih vin. Nekoliko težje pa je to vino prodati. »Vinogradniki in vinarji se trudimo na dom privabiti čim več turistov, ker so le-ti naši potencialni kupci. Pomembno je, da gost vidi, kje je zraslo grozdje in da lahko vinogradnika tudi povpraša o vinu. Neposredna prodaja je veliko bolj osebna,« poudarja Babičeva. Vsestranska kmetica Lea Babič, ki je prejela laskav naziv Kmetica leta 2015, je znana tudi po izdelavi medenih jaslic, za katera je prejela številna priznanja. Obiskovalce njene kmetije pa bo presenetila tudi edinstvena zbirka, ki šteje več kot 1400 majolik iz 63 držav.

Da je vinogradništvo močno vpeto v življenje Bizeljancev, izpostavlja tudi nekdanja predsednica in sedanja podpredsednica Turističnega društva Bizeljsko Vesna Kunej. »O prebivalcih Bizeljskega kroži vic. Ko srečaš Bizeljanca, okrog njega mušice letijo, ker rad pije vino,« smeje pripoveduje.

SLIKOVITE REPNICE DANES PREDVSEM HRAMBE VINA

Bizeljsko pa ni poznano zgolj po vinu. Ena izmed večjih znamenitosti so več kot 200 let stare peščene jame iz silikatnega peska oziroma repnice, ki spadajo med avtohtono naravno, zgodovinsko, etnološko in kulturno dediščino tega območja. Nekoč so v njih shranjevali ozimnico, kot so repa, zelje in krompir, v današnjih časih pa jih uporabljajo predvsem kot vinske kleti. »Naše repnice so posebne zaradi dejstva, da sta v njih temperatura in vlaga vse leto enaki. Vsaka zase je posebna in težko je reči, katera je najlepša,« pravi Vesna Kunej.

BIZELJSKI GRAD POLN PRESENEČANJ

Med znamenitostmi sodi tudi bizeljski grad, ki stoji na skalnem griču nad Bizeljsko vasjo. Pozidan je bil v poznem srednjem veku. Stavba, ki v današnji podobi kaže renesančne in baročne poteze, je v zgodovinskih virih prvič omenjena leta 1404. Poglede obiskovalcev že takoj pri vходу pritegne kapela Sv. Hieronima iz leta 1623. V grajskih sobanah pa si lahko ogledajo ostanke štukatur iz poznega 18. stoletja in dekorativne poslikave.

Skozi zgodovino je grad zamenjal več lastnikov. Po letu 1858 so ga imeli v lasti knezi Windischgrätz, med drugo svetovno vojno pa Maasburgi. Po vojni je bil nacionaliziran, sedaj pa je v občinski lasti. V njem že več let kot najemnica prebiva družina Klakočar, ki je znana pridelovalka vina. Obiskovalci gradu se lahko spočijejo ob dobri kapljici in prečudovitem pogledu na gričevnato vinogradniško pokrajino.

DOMOVANJE REDKEGA PTIČA ČEBELARJA

Bizeljsko, natančneje stene peskopoka v Župjeku, so prebivališče čebelarja, enega najredkejših in najlepše obarvanih ptičev pri nas. Gre za izrazito pisanega in živahnega ptiča, ki se prehranjuje z večjimi žuželkami, med drugim z divjimi čebelami. Od tod tudi izvira njegovo ime. Čebelar gnezdí v rovih,

ki jih izkoplje v peščene ali ilovnate stene. Za ljubitelje ptic je v bližini gnezdilne stene na voljo zaprta opazovalnica.

BIZELJSKI AJDOV KOLAČ – KULINARIČNA POSEBNOST

Bizeljanci slovijo po različnih kulinarčnih mojstrovinah. Najbolj znana je bizeljski ajdov kolač. Gre za ajdovo slano pecivo s skutnim nadevom.

»Bizeljski ajdov kolač se razlikuje od ajdovih kolačev, ki jih delajo drugod po Sloveniji. Naš se dela brez kvasa, z domačo skuto in domačo ajdo,« pojasnjuje Vesna Kunej. Bizeljanci se zavzemajo, da bi bizeljski ajdov kolač zaščitili na ravni Evropske unije.

DO ZNAMENITOSTI PO OZNAČENIH PEŠPOTEH

Ljubitelji miru in hoje se lahko sprehodijo po petih bizeljskih pešpoteh. Vse so označene s tablami z zemljevidi. Poti se vijejo med vinogradi in hrami, mimo številnih kulturnih in naravnih znamenitosti. Bizeljancem je pri vzpostavitvi pešpoti pomagal Javni zavod Kozjanski park, s katerim tudi sicer precej dobro sodelujejo. Vsako leto ob različnih mesecih organizirajo tradicionalne pohode po bizeljskih pešpoteh. V mesecu aprilu zaživi »Pot k repnicam«, v juniju »Vidova pot«, julija »Pot po Orešju«, avgusta »Pot ob Sotli« in v oktobru »Grajska pot«.

ajdovi štruklji

nadev:

- 50 dag puste skute
- 2 jajci
- 4 žlice jogurtove kisle smetane
- sol

testo:

- 50 dag ajdove moke
- 10 dag polnozrnate moke
- 6 dl slane kropa

Martinovanje je ljudski praznik, posvečen času, ko se mošt spremeni v vino. In kot se za vsako praznovanje spodobi, tudi za martinovo velja, da mora biti miza obložena z raznoraznimi dobrotami.

Praznik, ki sega daleč v čas pred našim štetjem. V jesenskih praznovanjih so se naši poganski predniki zahvaljevali bogovom za dobro letino in jih hkrati prosili za ponovitev obilja v prihodnjem letu. Na mizi in žrtvenem oltarju je bilo torej tisto, kar je bilo okoli hiše – perutnina.

Zaradi splošne priljubljenosti cerkev med pokristjanjevanjem praznika ni odpravila, ampak ga je zaznamovala z znanim in med ljudmi čaščenim svetnikom, svetim Martinom, krščanskim škofom, rojenim v začetku četrtega stoletja na ozemlju današnje Madžarske. Okrog Martina, se je spletla legenda, ki pravi, da je takrat, ko so mu predlagali, da bi ga izvolili za škofa, ugotovil, da mu to ne ustreza. Ob imenovanju se je skril med jato gosi, te pa so ga s svojim glasnim gaganjem razkrile in zato kasneje dobile svoje mesto na mizi! Če je nekdaj veljalo torej, da se za martinovo tradicionalno pripravi pečena gos, se danes na mizah vse pogosteje znajdejo tudi pečena raca, puran, petelin in piščanec.

Ker imate s pečenjem perutnine zagotovo že izkušnje, vam bomo tukaj raje ponudili recept za prilogo – ki je odlična tudi kot samostojna jed in primerna za vse, tudi tiste, ki se zdravo prehranjujejo.

PRIPRAVA:

Ajdovo moko poparimo s slanim kropom in pustimo, da se ohladi. Dodamo polnozrnat moko in po potrebi še malo soli (najbolje je, da probamo, če je testo dovolj slano). Testo zagnetemo in razvaljamo na debelino 1 cm.

Za nadev dobro zmešamo skuto, kisko smetano, jajci in malo soli. Nadev naj bo gladke teksture. Namažemo ga na razvaljano testo, prav tako 1 cm debelo. Zvijemo v štruklje, ki jih tesno zavijemo v bombažno kuhinjsko krpo (tetra) ali v alu folijo.

Zavite kuhamo 20 minut, narežemo na porcije.

p
pula

27. 11. 2016

ob 10:00

Glasbeni adventni venec

Nastop zbora Encijan
Slovenskega društva Istra
Flanatička ulica – fontana pri Mullerju

1. – 12. 12. 2016

22. Sa(n)jam Knjige

Dom hrvatskih branitelja

4. 12. 2016

ob 10:00

Glasbeni adventni venec

Nastop zborov Italijanske skupnosti
iz Pulja »Circolo«
Flanatička ulica – fontana pri Mullerju

7. 12. 2016

ob 12:00

**Predstavitev monografije
PICTIA Roka Zelenka**

Dom hrvatskih branitelja

8. 12. 2016

ob 19:00

**Potopisna predstavitev
knjige PLAVA**

avtor Klemen Košir
Galerija Skd Istra

11. 12. 2016

ob 10:00

Glasbeni adventni venec

Nastop Vokalna skupina albanske
katoliške misije na Hrvaškem
Flanatička ulica – fontana pri Mullerju

18. 12. 2016

ob 10:00

Glasbeni adventni venec

Nastop slovenske, italijanske in al-
banske nacionalne manjšine
ter zbora Matko Brajša Rašan
Flanatička ulica – fontana pri Mullerju

20. – 24. 12. 2016

**Božični sejem
ustvarjalnosti**

Dom hrvatskih branitelja

22. 12. 2016

ob 19:00

Božični koncert

Koncert pevskega zbora Slovenske-
ga društva Istra - Encijan
Muzej Galerija »Sveta Srca«

31. 12. 2016

ob 22:00

**Silvestrovanje
na Trgu Forum**

25. 11. - 1. 1. 2017

December v Ljubljani

Praznični sejem, ki ga spremlja po-
nudba v gostinskih hišicah, postane
središče družabnega dogajanja, na
bližnjih trgih pa se vrstijo brezplač-
ni koncerti in druge prireditve za
odrasle in otroke. Dogajanje doseže
vrhunec na silvestrovo z zabavami
na osrednjih trgih v mestu.

3. – 6. 12. 2016

Miklavžev sejem

Prešernov trg

13. 12. 2016

ob 17:00

Otroški pevski zborčki

Mestna hiša (Magistrat - Rotovž)

6. 12. – 25. 12. 2016

ob 19:00

**Glasbeni program na
Novem trgu**

Po opravljenih nakupih na praznič-
nem sejmu si boste lahko privoščili
srečanje s prijatelji in znanci ter uži-
vanje ob zabavnem glasbenem pro-
gramu na odru na Novem trgu.

16. – 20. 12. 2016

**Ulično gledališče /
predstave na prostem**

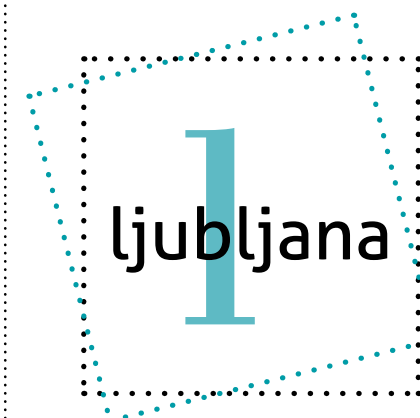
Kongresni trg

31. 12. 2016

ob 21:00

**Silvestrovanje na
prostem**

Različni mestni trgi /
ob polnoči ognjemet

*Če te zanimajo spremembe letnih časov,
je to veliko srečnejše stanje duha,
kot če si brezupno zaljubljen le v pomlad.*

George Santayana

mavrica